

สรุปผลการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๕๑
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

ในการประชุมครั้งนี้ ประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้เสนอผลการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการร่างรัฐธรรมนูญ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. องค์ประกอบสำคัญที่จะส่งผลให้การเลือกตั้งมีความสุจริตและเที่ยงธรรมมีดังนี้

(๑) การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรมจะมีผลให้การทุจริตการเลือกตั้งลดน้อยลง โดยในกระบวนการจัดการเลือกตั้ง (electoral process) คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สำหรับกระบวนการยุติธรรมในการเลือกตั้ง (electoral justice) ที่การดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในอดีตยังไม่ประสิทธิภาพเท่าที่ควรเป็นผลจากการที่กฎหมายให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะในการสอบสวนและวินิจฉัยให้ใบเหลืองหรือใบแดงแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ทุจริตการเลือกตั้งเท่านั้น แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีได้มีมติตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๐ กำหนดให้การแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงเป็นวาระแห่งชาติ พร้อมทั้งมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามวาระแห่งชาติรับผิดชอบในการรณรงค์แก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับเลือกตั้งได้เพิ่มขึ้นจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมในการเลือกตั้งมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ร่างรัฐธรรมนูญควรที่จะกำหนดเพิ่มอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มเติม อำนาจในการระงับสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งในกรณีที่พบผู้สมัครรับเลือกตั้งทุจริตการเลือกตั้ง อำนาจในการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ภายใน ๑ ปี อำนาจเลื่อนวันเลือกตั้งในบางหน่วยเลือกตั้งได้หากมีเหตุจำเป็น อำนาจในการแต่งตั้งพนักงานตำรวจและพนักงานฝ่ายปกครองเพื่อช่วยบังคับใช้กฎหมายในการจับกุมผู้ทุจริตการเลือกตั้ง และการกำหนดให้รัฐบาลต้องปรึกษาคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้ง เป็นต้น

(๒) พรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม คณะอนุกรรมการฯ จึงเสนอให้กำหนดหลักการในร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้พรรคการเมืองควบคุมไม่ให้ผู้สมัครที่สังกัดพรรคของตนกระทำการทุจริตเลือกตั้ง พร้อมทั้งกำหนดกลไกป้องกันมิให้นายทุนครอบงำพรรคการเมือง นอกจากนี้ ในกรณีที่กรรมการบริหารพรรคทุจริตในการเลือกตั้งแล้ว สมควรกำหนดให้ยุบพรรคการเมืองนั้นด้วย

(๓) ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในระบบประชาธิปไตย โดยหากประชาชนหวงแหนสิทธิเลือกตั้งแล้ว การซื้อสิทธิขายเสียงก็ย่อมจะไม่เกิดขึ้น รัฐจึงต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียงอันเป็นความผิดทั้งของผู้ให้และผู้รับ นอกจากนี้ การที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาได้กำหนดให้ความคุ้มครองผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ร้องว่ามี การทุจริตการเลือกตั้งเพียง ๗ วัน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่พบการกระทำผิดเลือกตั้งจึงไม่กล้าที่จะร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น สมควรปรับปรุงการคุ้มครองพยานในคดีเลือกตั้งโดยนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรองต่อไป

๒. ที่ประชุมได้พิจารณากำหนดหลักการเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในประเด็นต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญรับไปพิจารณาจัดทำร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต่อไป ดังนี้

(๑) พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎรไม่ต้องกำหนดวันเลือกตั้ง โดยให้ตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดวันเลือกตั้งแยกอีกฉบับภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันยุบสภา ทั้งนี้ เพื่อให้รัฐบาลหรือกับคณะกรรมการเลือกตั้งเพื่อกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปที่เหมาะสมได้

(๒) ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ทุจริตการเลือกตั้งแล้ว ให้ถือว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนดังกล่าวขาดคุณสมบัติการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างนั้นโดยไม่ต้องรอให้ศาลมีคำวินิจฉัย

(๓) กำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนสูงสุดถูกตัดสิทธิการเลือกตั้งเนื่องจากกระทำการทุจริต และหากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่จะมีผลกระทบต่อคะแนนเสียงโดยรวมแล้ว ให้มีการคำนวณคะแนนใหม่เพื่อกำหนดสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคด้วย

(๔) ให้ศาลที่พิจารณาคดีเลือกตั้งมีอำนาจพิจารณาการเรียกค่าเสียหายจากผู้ทุจริตการเลือกตั้งในคราวเดียวกัน พร้อมทั้งกำหนดให้พรรคการเมืองต้องร่วมรับผิดชอบในกรณีนี้ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นกระทำการทุจริตเลือกตั้งด้วย โดยไม่ต้องกำหนดให้ยุบพรรคการเมืองในกรณีที่สมาชิกพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทุจริตในการเลือกตั้ง

(๕) ร่างรัฐธรรมนูญควรกำหนดเฉพาะหลักการทั่วไปในการตั้งหรือยุบพรรคการเมืองเท่านั้น โดยนำเรื่องเหตุแห่งการยุบพรรคไปกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองตามแนวทางของของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๖) ให้บุคคลซึ่งเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เนื่องจากบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๗) กำหนดหลักการให้สามารถย้ายหรือระงับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวได้

(๘) ปรับปรุงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองโดยห้ามพรรคการเมืองรับเงินบริจาคจากคนต่างด้าวและห้ามคนต่างด้าวบริหารกิจการของพรรคการเมือง โดยในกรณีของบุคคลที่มีสองสัญชาตินั้น บุคคลดังกล่าวจะต้องสละสัญชาติอื่นก่อนที่จะเข้ามาบริหารกิจการของพรรคการเมือง

๓. ที่ประชุมได้พิจารณาข้อหาหรือของคณะกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับหลักการในการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยเห็นควรกำหนดให้ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติเมื่อรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) หมวด ๑ หมวด ๒ และหมวด ๑๓

(๒) วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

(๓) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ

(๔) เรื่องที่จะมีผลเป็นการลดอำนาจหน้าที่ของศาลหรือองค์กรอิสระหรือทำให้องค์กรอิสระปฏิบัติตามหน้าที่ไม่ได้

นางสาวดวงจิตร์ ก่อเจริญวัฒน์

วิทยากรเชี่ยวชาญ

ผู้สรุปผลการประชุม

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง

เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

ผู้ตรวจทาน